

za to porabo je bilo predolgo, za drugo prekratko. In tako so morali deblo zavreči.

Porabili so pozneje deblo za brv čez potok Cedron. Tako so hodili ljudje čezenj mnogo, mnogo let.

Do te brvi je dospela tudi kraljica Saba, ko je prišla obiskat Salomona, da bi slišala njegovo modrost. Prišla je do brvi, a čez ni hotela iti, marveč je pokleknila pred ta les in ga pozdravila, rekoč: „Po tem lesu pride rešenje svetu!“

Neki star Jud, ki je slišal to prerokovanje, je vrgel brv v potok, da se ne bi uresničilo Sabino prorokovanje. Mnogo let je ležal les v potoku in Cedronski vali so ga opirali; prihajali in odhajali.

Pozneje so ta les izvlekli iz Cedrona in ga vrgli v kal Bethèzdo, katero vodo je hodil angel plivkat, in je potem prvo vstopivšega ozdravila.

Sovražni Judje so izvlekli iz tega kala drevo in ga porabili za Kristusov križ. Na njem je naš Odrešenik umrl. Takrat je rodilo drevo sad, sad Kristusovega odrešenja, kakor je angel Mihael prorokoval. S tem je bil rešen Adam, in je šel s Kristusom njegov duh v nebesa, kjer bo večno živel. Izpolnilo se je pa tudi prorokovanje kraljice Sabe, ker je res postal križ rešilno znamenje vsega sveta.

Srajca srečnega človeka.

Samostanskemu učencu.

Prosil si me, naj ti napišem povest, povest samo zate, in to prošnjo ti danes izpolnjujem. Samo nekaj te prosim: Ne imej teh vrstic samo v spomin na moža, ki te srčno ljubi, ampak sprejmi jih tudi kot pouk od moža, ki mu je pri srcu tvoja bodočnost.

Bogat si, plemenit, in Bog ti je dal bister razum. Toda veruj mi, mladenič, da nobena teh lastnosti življenja ne osreči — ne izboljša. Srce samo ti more dati sreče, če je ohraniš plemenito in čisto kot doslej. Saj je rekel nekoč pesnik, ki je bil obenem globok mislec:

Le v meni je samem veselja studenec,
Tu vedno mi tekel je vir;
Slepota! jaz znal nisem zanj.

Ti pa zdaj znaš in nikdar ne pozabi. Potem se ti ne bo treba v bolečinah in solzah vsled razočaranj v življenju šele učiti globoke resnice, ki jo smehljaje ta povest uči: srce, ki ničesar ne želi in se ničesar nima bati, je edino srečno.

I.

Sem li to povest čital, ali mi jo je kdo pravil, ali pa se mi je morda sanjala eno onih noči, ko tlači človeka mōra in beži od njega spanec, pa hodi domišljija po najneznanejših potih, tega ne vem več.

Toliko je gotovo, da je živel pred davnim časom v srečni Arabiji kralj Bertold I. Rekli so mu Veliki, — najbrž zato, ker je bil najabotnejši izmed vseh vladarjev svoje rodovine. Njegovo Veličanstvo je blagovolilo biti neprimerljiv in neprekosljiv lenuh, ki je izpolnjeval življenja dolžnosti večinoma široko iztegnjen s pušenjem hašiša. Sužnje so mu odganjale s pihalkami iz marabujovega perja sitne muhe, in sužnji so opevali med donenjem tromb in piščalk v blagoglasnem jeziku njegove države Veličanstva čast:

Maka—kašú, Maka—kašú
Sank—fú, Sank—fú
Širivoi kó—kó...

Pa se je nekoč pripetilo, da je povzročil ta neprestani dolce far niente 1) pri Nj. Veličanstvu čudovito bolezen. Nihče je ni poznal in nje bistva ni mogel raztolmačiti noben domač zdravnik. Pa saj to ni bilo nič čudnega. Lenoba in brezdelnost uničita vse. Stojęča voda se usmradi, nerabljeno železo zarjavi, lenuhu pa otopi razum, zastane srce in duša se mu izpridi.

Ker je bilo s kraljevim zdravjem vedno slabše, nastal je splošen krič po zdravnikih. In kar trumoma je vrelo raznih mazačev na dvor, da prekusijo na kralju svojo umetnost.

Neki nemški zdravnik ponudi kroglic in izjavi, da izpostavi Nj. Veličanstvo življenje največji nevarnosti, če ne raztopi treh teh kroglic v bačvi vode in ne užije vode vsakih sedem let pol čajove žličke. Po njegovi sodbi je ta bolezen strašna migrena, 2) ki se na Nemškem loti vsakega, ki noče delati.

Pa pride mister Hall, promoviran v Oksfordu, in pové, da imenujejo na Angleškem to bolezen s p l e n. 3) Skoté jo Temzine megle, in sinovi belega Albijona se je navadno popolnoma iznebijajo s tem, da si pošljejo kroglo v sence.

Nek pariški zdravnik, ki si je žgal lase, je menil, da bolezen ni nič drugega kot nevarni ennuí 4). Zapisal je Nj. Veličanstvu plese in godbo.

Konečno dojde še neki gališki zdravnik, mož obsežnega znanja in izredne vestnosti. Njegova presoja je menila, da je Nj. Veličanstvo bolno na kronični lenobi, in da v svrhu ozdravljenja ni nikakega drugega sredstva, kakor to, da ga vprežejo v plug in mu odganjajo muhe — mesto z marabujevim perjem — s štirimi korobači. Po njegovem mnenju so namreč najboljše sredstvo zoper strah pred delom — batine, ne pa nazori starega grškega zdravnika Hipokrata.

Kar so zdravniki zapisali, se je izvršilo, razven tega seveda, kar sta svetovala angleški in gališki zdravnik. Njiju mnenje je Nj. Veličanstvo blagovolilo zavreči. Prvo se mu je zdelo namreč vendarle malo prehudo, drugo pa prenerodno.

1) Sladka brezdelnost. — 2) Mučen glavobol. — 3) Nadležna otožnost. — 4) Dolgčas.

In naposled so se jele napravljati za kraljevo zdravje še javne molitve. Po navadi one dežele so si prej obrili možki desno, ženske levo obrv. Je pač menda splošna napaka kristijanov in paganov ta, da se spomnijo Boga šele takrat, ko jih ljudje zapusté in ne morejo več pomagati.

Dalje se je objavil tudi razglas, da dobi službo kraljevega namestnika tisti — bodisi možak ali ženska — ki prinese zdravilo primerno neznani kraljevi bolezni. A ni bilo nikogar. Dvorni služabniki in uradniki, ki imajo v takih nezgodah navadno dober nos, so jeli zapuščati predsobo umirajočega Bertolda I. in se zbirali v dobi naslednika Bertolda II.

Vse upanje se je bilo že razpršilo, kar se pokaže — kot bi bil padel z neba — majhen možiček v mestu. Jahal je osla brez uhljev. A bil je ta osel hitrejši kot Alborak, Mohamedova kobila. V vreči je imel možiček talmud¹⁾ in v rokah je držal dežnik iz rudeče volne. Varoval ga je pekočih solčnih žarkov.

Pred glavnimi vrati palače tujec razjezdi, pove straži, da je židovski zdravnik in se ponudi, da ozdravi kralja. Naglo prihité državni velikaši, čijih plešaste glave so bile izdaleč podobne kupu belih buč, in spodobno sprejmó pomočnika v sili. Za tremi stražaji in v spremstvu vseh velikašev stopi mali žid v kraljevo spalnico. Vsepovsod je bilo mračno. Na vzvišenem, z dragimi perzijskimi preprogami pokritem prostoru je stala postelja iz elenovine, iz zlatá in iz slonove kosti, nad njo se je pa rdečilo nebo iz tirskega škrлата.

Tu je počival na mehkih blazinah umirajoči kralj Bertold I. Stokal je in težko dihal, da je zdrhtavala alabastrova svetilka, ki je motno razsvetljevala sobo. Na glavi je imel svilenó ponočno kapo, in povrh še krono, kot je zahteval hišni red. Radi rumenice napihnenih lic je bila od daleč podobna kraljeva glava kronani buči. Kašmirska odeja je pokrivala zateklo bolnikovo telo, in na najvišji točki trebuha je sedela najljubša mačka Njega Veličanstva. Pazljivo je gledala smrtni boj velikega Bertolda I. in zadovoljno je predla...

II.

Dlje časa kot navadno je držal zdravnik za kraljevo žilo in delal nad njim vsakovrstna čudna znamenja. Naposled vzame močno šilasto orodje in zbode bolnika v glavo. A ta ni pokazal z najmanjšim zgibom, da kaj čuti. „Glava Vašega Veličanstva je popolnoma prazna!“ reče žid.

Pa zabode orodje v srce, a tudi zdaj ne zgane kralj nití z mazincem.

„Srce Vašega Veličanstva je kamenito!“ izjavi zdravnik.

Hkrati dene žid orodje prav lahno na želodec, a Nj. kraljevo Veličanstvo začne rjoveti, da je šlo bolj skozi ušesa ko glas najvišjih piščali v orgljah. Podboji slonokoščene postelje začnó pokati, prestrašeni stražniki izpusté iz rok orožje, strežaji popadajo na kolena, se dotikajo s čelom tal in vzklikajo: „Allah je velik!“ Mačka Nj. Veličanstva zbeži z zavihanim repom, a velikaši države začutijo, kako se jim ježé neznantni ostanki las, ki so jim krasili teme. Le žid sam ostane miren.

¹⁾ talmud = židovsko sv. pismo.

„Nj. Veličanstvo je mnogo delalo z želodcem!“ reče.

„Modrost sama govori iz tvojih ust“, jekne veliki vezir.

Zdravnik se zatopi v knjigo. V nji so bila z najživahnejšimi barvami naslikana znamenja živalskega kroga. Delal je in delal po nji čudne krožnice in pisal nerazločljive črke. Ko se naveliča, izjavi, da mora Nj. Veličanstvo brez pomoči umreti, če ne dene nase srajce srečnega človeka — a še predno preide zadnji krajec v polno luno.

Dvornikom se je zdelo to sredstvo popolnoma preprosto, in trumoma so zapuščali sobo prihodnjega Bertolda II. Vračali so se v predsobo živega Bertolda I. Sodili so, da se na njegovem čelu zopet utrjuje krona. Tudi vladarja samega je nada kar na novo poživila. In tisti večer je mogel pospraviti tri domače zajce, enega purmana in še nekaj drugih malenkosti. Tako vsaj je poročala posebna večerna izdaja „Državnega glasila“, ki je prinesla vsak dan kot uvodni članek kraljevi jedilni list.

Med tem je židovski zdravnik brez poslôva ostavil palačo in mesto, molil gredé vrste iz Talmuda obrnjen proti gori Sinaj, s katere je upal ugledati obljubljenega Mesijo.

Še tisti večer je sklical veliki vezir državni svét, ki naj bi določil, sme li srajca, ki jo bo obleklo Nj. Veličanstvo, ostati umazana ali se mora oprati, mora li biti vezena ali sme biti iz gladkega blaga, naj bo li široko izrezana ali malo itd. Razprava je postala silno živahna; modri svetovavci so se skregali, psovali s tepci, in morda bi si bili skočili v tiste ostanke lās, kar so jih imeli, da ni prepiračev prekinil neki star minister z vprašanjem, kdo je pravzaprav oni srečni mož, ki bi imel dati srajco, radi katere se gospodje tako zelo razburjajo.

Na to vprašanje mahoma vse zbor utihne. Začudeno se svetovavci spogledajo, in ne pregovorivši besede, drug za drugim zapusté svetovalnico. Nikdo ni pripisoval svoji srajci onih zmožnosti, ki naj bi povzročile tak čudovit učinek.

A veliki vezir je dal na javnem trgu oznanilo vsem srečnim ljudem po mestu, naj pridejo v palačo. Toda nikogar ni bilo. Mesec je rasel in rasel, kakor da bi bil hotel gledati smrtni boj vladarjev v polnem blesku.

Stednjič razglasé oznanilo po vseh mestih, trgih in vaseh cele države. Zastonj! Veliki vezir je imel izgubiti s kraljevo smrtjo tudi svojo čast in dostojanstvo. Zato se napravi sam, da osebno preišče vso deželo in najde čudežno zdravilo. Pa zastonj je hodil po Arabiji od Rdečega morja do Perzijskega zaliva, brezvspešno raztegnil svoja preiskavanja noter gori do divjih gorâ arabske puščave. Srečnega človeka ni našel.

Britko razočaran naposled veliki vezir neha s svojim iskanjem. Domov gredé sede nekega dné truden pod senčno palmo. Kar začne velblod kihati, naznanjaje samum, veter, ki nevarno vleče včasih v puščavi. V daljavi zapazi veliki vezir, kako se bližajo ogromni oblaki prahu in sikajo kot ognjeni jeziki. Prestrašen se zateče v jamo, katero je opazil na griču. Tu najde sivega pastirja, ki ga gostoljubno sprejme in mu ponudi dateljev in vode.

„Česa iščeš v tej puščavi?“ vpraša samotni pastir dostojanstvenika.

„Srečnega človeka, katerega nisem mogel najti na dvoru in v glavnem mestu“, odvrne vezir s trpkim nasmehom.

„Allah je velik!“ reče starček resnobno. Pa položi roko na prsa in dostavi:

„Leopard v puščavi ima, česar nima glavar vernikov v svoji palači!“

„Ti?!“ zavpije veliki vezir začuden in vesel. „Ti si zares srečen?“

„Allah je velik!“ odgovori starček.

„Kako moreš biti v ti luknji srečen?“

„Ker si ne želim ničesar drugega in ker se mi ni treba bati, da bi izgubil to, kar imam.“

„Pa kje imaš srečo?“ vpraša vezir. Razumeti ni mogel globoke modrosti starčkovih besedi. „Pa kje imaš srečo?“

„V sebi samem.“

Zmajevaje pogleda vezir starčka, poklekne predenj, ponudi mu vrečo svetlih cekinov in ga prosi, naj mu dá svojo srajco.

Smehljaje odpne starček obleko, narejeno iz kože, ki mu je pokrivala prsa in . . . . o kakšno nepričakovano presenečenje, kakšno grozovito razočaranje . . .

Srečni človek je bil — brez srajce!

P. Luis Coloma. — Priredil J. Kovec.

Kuščarica.

Vsa narava se je prebujala. Z novimi koraki se je bližala pomlad. Vedno krepkeje so se upirali solnčni žarki na zemljo. Zvončki so prikazovali svoje nežne glavice izpod snežne odeje. Sneg je izginil kar čez noč, le v kakem odsojnem bregu se je še solzil in razmišljal o dnevih gospodstva.

Tudi trobentice so se jele prikazovati, dasi v nekakem strahu, ni li še prezgodaj, se li morda ne prikrade od kod mrzlostrupeni veter in ne ukonča njih mladega življenja. Toda, ni ga bilo več! Bodisi, da ni hotel več nadlegovati drobnih cvetk, ali pa si ni več upal solncu pred obličje — bežal je, ni ga bilo več.

Celo premrlim raznobarvenim metuljčkom se ni več ljubil spati zimskega spanja; drug za drugim so zapuščali svoja skrivališča in plavali lahnih kril po jasnem zraku . . .

Bil je četrtek. Visoko je stato solnce na nebu in niti enega oblaka ni bilo opaziti. Kmet je odhajal prvič s plugom na polje, otroci pa so skakali po travnikih in se veselili. Tam za vasico se je solnčila na stari, sivi skali v mali dolinici mlada, sivozelenkasta kuščarica ter se radovala toplih žarkov. Blagodejno so uplivali na njene otrple ude. Ko bi kdo prišel, tedaj pa — smuk v bližnjo razpoko. Toda kaj bi se bala? Kdo bi bil tako hudoben, da ji ne bi privoščil prijetne mlade solnčne toplote?